

*Володимир Аркадійович СТУДІНСЬКИЙ
професор кафедри політекономії
обліково-економічних факультетів
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор історичних наук, кандидат економічних наук (Київ)*

ГЕОРГІЙ (ЮРІЙ) МРОЧКОВСЬКИЙ: ПОРТРЕТ НА ТЛІ ЕПОХИ

Здійснено дослідження життя та діяльності священника Георгія (Юрія) Мрочковського, який зіграв велику роль у розвитку шкільництва на Київщині наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Дана стисла характеристика родоводу Мрочковських.

Ключові слова: Георгій (Юрій) Мрочковський, педагогічна діяльність, шкільна справа, пастирська діяльність, епоха.

Research of life and activity of priest George Mrochkovski, playing a large role in development of school business in the Kievan region at the end of XIX – at the beginning of XX c. Short description of genealogy of Mrochkovski is Given.

Keywords: George Mrochkovski, pedagogical activity, pastor activity, school business, epoch.

Осуществлено исследование жизни и деятельности священника Георгия (Юрия) Мрочковского, сыгравшего большую роль в развитии школьного дела на Киевщине в конце ХІХ – в начале ХХ вв. Дана краткая характеристика родословной Мрочковских.

Ключевые слова: Георгий (Юрий) Мрочковский, педагогическая деятельность, пастырская деятельность, школьное дело, эпоха.

Біографія людини є певним інформативним текстом, який виражається відповідним стилем і жанром, змістом і формою, ритмічністю та гармонійністю. І яким буде цей текст — банально-прозовим чи поетично-емоційним, привабливим і читабельним чи таким, що відштовхує чи залишає потенційного «читача», залежить від самого автора — особистості, яка й пише власний біографічний текст протягом власного життя. Звичайно, що він корегується різними зо-

внішніми об'єктивними обставинами: епохою, оточенням, соціумом, родоводом та ін. Та все ж, лише автор визначає, що буде в цьому тексті та наскільки він стане глибоким у своєму сенсі. А глибина ця, безперечно, пов'язана з глибиною натури самого автора. І не завжди масштабність визначає сенс біографічного тексту, оскільки він наповнюється не стільки кількісними, як якісними показниками...

Георгій (Юрій) Мрочковський походив із великої родини Равічей-Мрочковських, вихідців із Богуславщини, у якій необхідністю вважалося дати дітям відповідну освіту, аби вони могли посісти достойне місце в житті. Практично всі представники роду по чоловічій лінії мали священницький сан [7, с. 15].

Зокрема, відомо, що батько Георгія Стефан (Степан) Іллч Мрочковський народився у родині священника 1828 р., а сам він учився у середньому відділенні Київської духовної семінарії, звідки 13 жовтня 1847 р. за власним проханням був звільнений [15, арк. 267 (зв)]. Причина такого рішення достеменно не відома, адже закінчення навчання лише нижньої ланки семінарії не давало можливості у перспективі отримати сан священника. Проте, архівні документи опосередковано вказують, що під час навчання у семінарії у Стефана Мрочковського був конфлікт із одним із однокурсників. Рецидив цього конфлікту стався у 1875 р.: у результаті непорозуміння між ним і Андрієм Васильовичем Соткевичем, який був призначений священником у церкву села Пії, єпархіальне керівництво вимушене було обох відправити на послух упродовж місяця до різних монастирів, Стефана Мрочковського — до Корсунського, а Андрія Соткевича — до Богуславського [18, арк. 22–24]. Тут варто зазначити, що на попереднє місце служби повернувся лише Стефан Мрочковський.

Після звільнення з духовної семінарії, 13 серпня 1848 р. Стефан Мрочковський був посвячений у стихарі та призначений дячком на службу в церкву Різдва Богородиці села Малі Степані Канівського повіту, а 26 серпня 1849 р. переведений на ту саму посаду в Свято Успенську церкву в с. Пії Канівського повіту (нині — Миронівський р-он Київської обл.) [16, арк. 22–23]. Саме з цією церквою у нього й буде пов'язане ціле життя.

28 травня 1862 р. Стефан Мрочковський був рукопокладений у диякони. Крім виконання прямих обов'язків при церкві, він перейнявся навчанням сільських дітей. У 1861 р. при церкві організовується парафіяльне училище, де навчається 14 хлопчиків і 8 дівчаток. Власне, саме училище знаходилося у приміщенні волосного правління, та безпосередньо навчальний процес здійснював дячок Стефан Мрочковський, хоча й під наглядом приходського священника Федора Трифоновича Ганкевича [15, арк. 265 (зв)]. За старанність у навчанні дітей Указом Київської духовної консисторії від 9 листопада 1864 р. Стефанові Мрочковському була видана грошова премія у розмірі 15 руб. (річне жалування дячка на той час становило 35 руб. 22 коп.). Фінансування школи здійснювалося, в основному, за рахунок місцевої громади (скажімо, у 1892 р. на навчання 100 хлопчиків і 8 дівчаток виділили 100 руб. [10, арк. 13]).

Довгий час про церковнопарафіяльні школи (далі — ЦППШ) говорилося як про навчальні заклади, покликані «забивати» мізки дітворі всяким інформаційним непотребом.

Проте, саме цей тип шкіл був найпоширенішим на території Російської імперії, відтак, саме вони зіграли виняткову роль у поширенні грамотності серед населення. При цьому велика роль належала конкретним людям — учителям і священникам, які організовували справу шкільництва. Оскільки церковнопарафіяльні школи перебували у підпорядкуванні Священного Синоду, саме представники культу відіграли вирішальну роль у запровадженні початкової освіти серед простого населення.

Освітні заклади цього типу були одно- та двокласні. В однокласних курс навчання тривав три роки, в двокласних — чотири. При цьому широкого розповсюдження набули й так звані «школи грамоти», де навчання тривало два роки, та які відкривалися за ініціативою парафіяльних священників чи інших членів парафії і затверджувалися керівництвом єпархії у селах, де не було церков. Навчання у таких школах здійснювалось за програмами церковнопарафіяльних.

У церковнопарафіяльних школах викладали: Закон Божий (вивчання молитов, священної історії, пояснення богослужіння, короткий катехізис), церковний спів, читання книг церковного та громадянського друку, письмо, початко-

ві арифметичні відомості. Вчителями у таких школах були священики, дяки, а також спеціально призначені вчителі. Перевага за цих умов надавалася тим учителям, які отримали освіту в духовних навчальних закладах і жіночих епархіальних училищах.

У «Положенні про церковні школи відомства православного віросповідання» зазначалося, що ЦППШ утримуються частково або повністю на засоби: а) які жертвуються земствами, містами, общинами, церквами, приходами, монастирями, приходськими попечительствами та братствами, благодійними закладами та приватними особами; б) спеціальні засоби Священного Синоду; в) відпущені з Державного казначейства; г) відпущені з губернських земських зборів у місцевостях, де не були введені земські заклади.

Згідно з «Правилами церковноприходських шкіл», головною метою їх діяльності було «утвердження в народі православного вчення віри та християнської моралі і повідомляти початкові знання». До того ж парафіяльні навчальні заклади паралельно з церквою повинні були виховувати у дітей любов до церкви та богослужіння, щоб «відвідування церкви та участь у богослужінні стало навиком і потребою серця учнів». У недільні та святкові дні учні ЦППШ мали брати участь у богослужіннях, а здібні, при відповідній підготовці, — у церковному читанні та співах. Щоденні заняття у школі починались і закінчувались обов'язковою молитвою.

Дуже високі вимоги ставилися, насамперед, до вчителів, які повинні були служити особистим прикладом для своїх учнів. Зокрема, визначалися наступні сімнадцять пунктів:

- Учитель — душа школи;
- Учитель повинен бути глибоко релігійною людиною;
- Учитель повинен знати свою справу;
- Учитель повинен бути правдивим;
- Учитель повинен бути справедливим;
- Учитель не повинен хитрувати;
- Учитель повинен бути спокійним;
- Учитель повинен бути порядним;
- Учитель повинен бути терплячим;
- Учитель повинен бути наполегливим;
- Учитель повинен бути тактовним;
- Учитель ніколи не повинен критикувати учня;

- Учитель повинен бути рухливим;
- Учитель повинен бути солідним (пристойним);
- Учитель повинен бути фізично здоровий, без недоліків;
- Учитель повинен бути готовий до розчарувань;
- Учитель повинен бути взірцем і прикладом для дітей.

Масове заснування церковнопарафіяльних навчальних закладів у Київській губернії розпочалося наприкінці 50-х — на початку 60-х рр. ХІХ ст. [6, с. 7–9] і характеризувався поширенням елементарних знань серед населення краю, а також поглибленням проникнення християнської моралі в систему виховання дітей.

Саме у такій атмосфері — Віри та Знань — зростали діти подружжя Мрочковських. Ганна Павлівна Мрочковська походила із родини священика, була грамотною, а також молодшою за свого чоловіка на сім років. У цій прекрасній родині найстаршою була донька Юлія (Гуліанія) 1854 р. н. Син Микола народився два роки по тому, в 1861 р. з'явився на світ Юрій (Георгій), а наймолодшим був Феофан, який народився у 1874 р.

Вихованням і доглядом за дітьми у родині займалися не лише батьки. Так сталося, що після смерті батька Степан Ілліч домігся переведення на посаду просфирії Свято-Успенської церкви своєї матері — Варвари Максимівни Мрочковської, яка прожила довге праведне життя. Разом із нею приїжджає також сестра Степана — Катерина, яка була глухонімою, але при цьому багато допомагала по домогосподарству та була при церкві [13, арк. 26–28]. Діти Мрочковських отримали доволі ґрунтовні початкові знання вдома та в церковнопарафіяльній школі, а потім продовжили навчання в інших закладах. Так, Юлія закінчила курс у Київському духовному училищі, Юрій (Георгій) спочатку навчався в Богуславському духовному училищі, а потім продовжив здобувати освіту в Києві. Феофан навчався у Богуславському духовному училищі. Микола служив при Київській духовній консисторії [18, арк. 23 (зв)].

Юрій (Георгій) Мрочковський закінчив повний наук по 2-му розряду в Київській духовній семінарії і 24 червня 1883 р. отримав атестат. 24 серпня 1883 р. він був призначений на посаду псаломщика у Покровську церкву с. Македони Київської губернії (нині — Миронівський р-он Київської

обл.) [17, арк. 165 (зв) – 166]. Тут здобуває свій перший педагогічний досвід, проводячи заняття в місцевому однокласному міністерському училищі, де навчалося 86 хлопчиків. Благочинний у записі за 1884 р. зазначає, що Юрій (Георгій) Мрочковський «предметы богословского курса знает очень хорошо. Поведения весьма хорошего» [16, арк. 105–107].

1 жовтня 1887 р. Мрочковський був рукопокладений у священники та призначений на службу в церкву св. Архистратига Михаїла села Дорогинка Васильківського повіту (нині — Фастівський район Київської області)¹. Щоправда, коли він приступив до служби у цьому давньому вишуканому храмі, сама споруда потребувала ремонту. Тому й було поставлене завдання привести храм і територію, що прилягає до нього, в належний стан. Задля цього прихожани пожертвували 300 руб. Проте, коштів не вистачало.

Тоді 22 липня 1894 р. священник Мрочковський звернувся до Єпископа Чигиринського Іоакова (Якова) за дозволом використати вільні кошти церкви. Як тільки 3 серпня 1894 р. він отримав позитивну відповідь, а також дозвіл на фарбування церкви та облаштування огорожі, відразу довів до відома благочинного Трезвинського та церковного старости с. Дорогинка, що думає використати із церковної каси 200 руб. У результаті здійснених ремонтних робіт, загальні витрати становили 435 руб. 31 коп. [9, арк. 1, 11–12]. Благочинний округу після завершення ремонту зауважив: «Считаю своей обязанностью заметить, что священник села Дорогинки Георгий Мрочковский отличается своею заботливостью не только о своем приходском храме, который в настоящее время приведен в самый благолепный вид, но и об устройстве своей церковно-приходской школы и об успехах ее питомцев, а потому заслуживает награды за свои неусыпные труды, приносящее желанный плод». Єпископ

---

¹ Цей храм зображений французьким військовим лікарем Домініком П'єром Де ля Флізом у «Етнографічних описах селян Київської губернії, переважно тих, які належать до державних маєтностей, з історичними відомостями про традиції, пам'ятки й старожитності краю, з їхніми малюнками» [8]. Нині, як найдавніша зі збережених дерев'яних церков центральної та східної України (дату спорудження храму (1528 р.) встановлено Фахівцями Інституту геохімії навколишнього середовища НАН України [1, с. 2]), церква експонується в Музеї народної архітектури та побуту України в Києві [3, с. 16–17].

Чигиринський позитивно відреагував на пропозицію благочинного [2, с. 20–21].

Великою мрією Георгія Мрочковського було спорудження нової церкви у селі, бо діюча будівля храму була в незадовільному технічному стані та весь час потребувала ремонту. Щоб підтримувати будівлю храму в належному стані, священнику постійно доводилося закупувати будівельний матеріал: дошки, цвяхи, листове залізо, мотузку, клей, колоди тощо. До процесу утримання церкви в належному стані долучались і прихожани. Зокрема, відомо, що будівлю церкви фарбував мешканець села Федір Шидловський, новий ганок виготовив селянин Родіон Даниленко, підвезення будівельних матеріалів до церкви здійснювали Максим Совенко та Павло Гончаренко [9, арк. 2, 9–11].

Георгій Мрочковський постійно надсилав прохання до керівних установ єпархії, щоб йому дозволили використовувати деревину з приходського лісу. Інколи такі прохання задовольнялися доволі швидко, а окремі дозволи просто «зав'язали» в бюрократичній системі (як-ось, дозвіл на використання місцевої деревини для спорудження колодязя).

Одним із джерел доходів приходу церкви св. Ахистратига Михаїла села Дорогинки була рілля, якої рахувалося за храмом 65 десятин. Священик Георгій Мрочковський почав застосовувати удобрення земель органічними добривами, зокрема перегноєм. До нього жоден із селян не здійснював такого, оскільки місцевими вважалося, що гній погіршує землю. Георгій Мрочковський почав купувати за одну копітку віз гною. Це викликало здивування, а потім почали вважати, що священник просто з глузду з'їхав. Та згодом, коли на церковних землях збиралися кращі врожаї, ніж у довколишніх господарствах, селяни і самі почали використовувати перегній для поліпшення власних земельних ділянок.

Важливим напрямком у своїй діяльності Георгій Мрочковський вважав освіту прихожан, особливо дітей. Школа при церкві с. Дорогинка була відкрита однією з перших на Київщині ще у 1859 р. [5, с. 569]. Та доля її складалася по-різному. Скажімо, у 1886–88 рр. дітей тут учив грамоті відставний солдат, вся «діяльність» якого полягала в тому, що одна частина учнів під час занять читала «Псалтир», а інша — різала тютюн. Оскільки жодним вимогам не відповідало не

лише викладання, а й приміщення школи, Мрочковський, для початку, 1892 р. силами прихожан будує нове. На утримання ЦПШ відпускалося щорічно 200 руб. 1907 р. прийняли рішення про розширення школи та будівництво нового приміщення. Земством передбачалося вже наступного року використати на проектувальні та будівельні роботи 4250 руб. Друга черга будівництва школи в Дорогинці розпочалась у 1909–1910 рр. У цей період також відкривається однорічна школа грамоти у с. Кошіївка. У 1908 р. у Дорогинській школі навчалось 54 хлопчика та 20 дівчаток, а у Кошіївській здобували грамоту 48 хлопчиків і 10 дівчаток.

Спорудження нових шкільних приміщень дало змогу не лише поліпшити умови навчання та збільшити кількість учнів, а й запросити на роботу дипломованих спеціалістів. Однією з перших сюди приїхала із Кишинєва вчителька Антоніна Мефодіївна². Згодом тут почав працювати Іван Іванович Куценко, а в 1911 р. свою педагогічну діяльність розпочала Євгенія Олексіївна Говядовська. Значну допомогу Георгію Мрочковському в організації шкільної справи надавала його дружина Катерина Степанівна (в дівоцтві — Трипольська). Народилась вона 22 листопада 1868 р. у селі Красна Слобода Роменського повіту Полтавської губернії у родині священика [14, арк. 61 (зв)]. Катерина Степанівна вчилась у Золотоноші, а згодом і в Полтаві, де закінчила жіноче училище й отримала право викладати в сільських ЦПШ.

За успіхи на пастирській і педагогічній нивах Георгій Мрочковський був нагороджений набедреником (1896 р.), скуфією (1901 р.), грошовою премією у розмірі 50 руб., грамотою Синоду та камилавкою (1906 р.). До цього додамо, що у 1899–1906 рр. він виконував функції духовного слідчого, був членом благочинної ради у 1909–1910 рр. А також, у 1896 р. перебував у закордонному відрядженні [11, арк. 65–66].

На думку сучасних дослідників історії шкільництва Київщини, Георгій Мрочковський мав великий досвід не лише шкільної, а й «родинної» педагогіки, оскільки мав п'ятеро дітей: Володимира (1888 р. н.), Михайла (1898 р. н.), Ольгу (1900 р. н.), Георгія (1903 р. н.) та Олександрю (1904 р. н.). У 1912 р. благочинним було запи-

---

² Прізвища встановити не вдалося.

сано: «Пастырь с усердием благовествующий... Христово учение и сам творящий оное. Законоучитель усердный. Он, жена и дети поведения примерного» [12, арк. 315].

У Дорогинці Георгій (Юрій) Мрочковський провів чверть століття та багато зробив для притчу, сприяв розвиткові освіти й господарства, тут, зрештою, народились усі його діти. Проте, 1912 р. його переводять на службу до Свято-Матфіївської церкви с. Аврамівка Липовецького повіту Київської губернії у передмісті Монастирища. Як свідчать архівні джерела, при церкві рахувалося загалом трохи більше 55 десятин землі, що давала щорічний дохід у розмірі 350 руб. і якість якої вважалася середньою. Власне сама церква була побудована у 1750 р. силами прихожан і поміщика Матфія Ленспаронського. Вона була дерев'яною, але мала кам'яний фундамент і була покрита листовим залізом. Щоправда, станом на момент прибуття Георгія Мрочковського на службу, будівля вимагала ремонту. При церкві діяла парафіяльна школа, що знаходилась у окремому дерев'яному будинку, теж покритому листовим залізом. Технічний стан самої будівлі був задовільний, оскільки її ввели в експлуатацію у 1896 р. На утримання школи виділялось із державної казни 390 руб. на платню вчителям і 150 руб. від селянської громади. Таких фінансових надходжень вистачало, аби навчальний заклад функціонував ефективно. У 1912 р. тут навчалось 27 хлопчиків і 27 дівчаток [12, арк. 312–313].

Незважаючи на те, що головними принципами Георгія (Юрія) Мрочковського було служіння Богові та проповідання та підтримування загальнолюдських християнських цінностей серед людей, соціальні конфлікти, що стали типовим явищем початку ХХ ст. впливали на власне життя священика та його родину. Особливо це стосується періоду 1914–1919 рр., коли Перша світова війна та загострення внутрішніх суперечностей призвели до зміни соціального ладу. У 1919 р. священик Георгій (Юрій) Мрочковський пішов із життя. Причини його смерті нині так і нез'ясовані. Одні нащадки вважали, що він помер у результаті епідемії тифу, інші — що став жертвою більшовицьких репресій проти служителів культу. Та символічно те, що Георгій (Юрій) Мрочковський повністю належить епосі соціальних, політичних та економічних реформ, викликаних Маніфестом

19 лютого 1861 р.: він народився у рік скасування кріпосного права та отримання свободи, і пішов із життя у рік, коли ця свобода практично було втрачена, оскільки наступав період диктатури. Питання, чи міг би він жити в іншому історичному вимірі та чи спромігся б пристосуватися до нових умов життя, лежать поза межами його долі. Та й чи потрібно шукати відповіді на такі питання, адже, життя людини має чіткий лінійний вимір і лише матрична компонента цього рівняння надає життю об'ємності та інтегральності, що має своє продовження в наступних поколіннях.

Долі дітей Георгія (Юрія) Мрочковського склалися по-різному. Найтрагічнішою вона виявилась у синів. Юрій у 1920 р. помер від ран, отриманих на фронтах громадянської війни, похований в Одесі. Володимир закінчив юридичний факультет Варшавського університету та, як згадували родичі, досить критично ставився до більшовицької системи державного управління і ніколи не приховував своїх політичних поглядів і уподобань. Михайло вчився в Комерційному інституті у Києві (нині — Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана). У 1930-х рр. він разом із старшим братом працював у Запоріжжі, де в 1937 р. їх було заарештовано та розстріляно.

Довгим, хоча й доволі складним, було життя сестер Мрочковських — Ольги та Олександри (її в родині називали Олесею), які прожили більше дев'яноста років. У сім'ї вони отримали хорошу початкову освіту, а у 1914–1917 рр. учились у навчальних закладах м. Києва. Леся в 1917–1921 рр. продовжувала навчання у Монастирищенській гімназії. З 1921 р. почала працювати у школі с. Тарнава Монастирищенського району. А вже у 1923 р. вступила до Сарнівської сільськогосподарської профшколи на Уманщині, яку закінчила 1927 р. Тоді само була призначена на посаду вчительки школи у с. Білки Словечанського району (нині — Овруцький р-он Житомирської обл.). Згодом, Олександра Юріївна закінчила філологічний факультет Житомирського педагогічного інституту. Працювала у школах Житомирщини та Київщини разом із своїм чоловіком Миколою Філіповичем, який мав фах російського філолога. Померла Олександра (Олеся) Юріївна 1995 р. у Малині. Педагогічний шлях обрала і старша сестра — Ольга, яка з 1920 р. працювала у школах

Монастирищенського району та до початку 1980-х р. мешкала поблизу Монастирища. Лише по смерті чоловіка — Дмитра Смітюха, який теж був учителем, перебралася до Москви, де мешкала дочка Наталія. Ольга Юріївна померла у 1995 р.

Педагогічні традиції родини продовжили діти Олександри (Олеси) Юріївни. Донька Таміла отримала фах українського філолога та майже сорок років віддала роботі у школі. Син Ростислав, хоча і мав фах інженера лісового господарства, кілька десятиліть працював у Малинському лісотехнікуму викладачем і директором. Наступні покоління цієї великої родини виявили себе у педагогічній, економічній, військовій, лісгосподарській та інших сферах.

Отже, життя і діяльність Георгія (Юрія) Мрочковського представляє інтерес як у сфері української біографістики, так і в загальній історії України та краєзнавства. Він став фундатором навчальних закладів на Київщині, які функціонують і до сьогодні. Його діяльність мала подвижницький характер та заклала підвалини розвитку національного шкільництва.

1. *Власенко А.* Корабель нашого спасіння [Текст] / А. Власенко // *Голосіївська газета*. – 2008. – № 3.
2. *Дросенко В.* Храм святого архистратига Михаїла у селі Дорогинка: сторінки минулого [Текст] / В. Дросенко, В. Перерва. – Біла Церква, 2008.
3. *Музей народної архітектури та побуту УРСР*. – К. : Мистецтво, 1981. – 94 с., іл.
4. *Музей народної архітектури и быта УССР*. – К. : Мистецтво, 1985. – 192 с., ил.
5. *Перерва В.* Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ – початку ХХ століття [Текст] / В. Перерва. – Біла Церква, 2008. – 672 с.: іл.
6. *Студінський В. А.* У просторі часу. Десять сторінок з історії ЗНВК «Школа-ліцей № 1 імені Ніни Сосніної» [Текст] / В. А. Студінський. – Малин : ПП «НДНЦ «Принцес», 2009. – 192 с. : іл., табл., фото.
7. *Філіпович М. К.* Обстеження села Колодежно Миропільського району 1925 року [Текст] / М. К. Філіпович. – Малин : ПП «НДНЦ «Принцес», 2006. – 96 с. : фото.
8. *Фліз Д. П.* Альбоми [Текст] / Д. П. де ла Фліз. – К., 1996. – Т. 1. – 256 с.
9. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 866, спр. 367.
10. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1009, спр. 999.
11. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1009, спр. 1081.
12. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1009, спр. 1102.

13. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1010, спр. 203 а.
14. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1011, спр. 379 а.
15. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1011, спр. 932.
16. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1011, спр. 945.
17. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1011, спр. 946.
18. ЦДІАК. – Ф. 127, оп. 1011, спр. 1042.

Студінський В. А. Георгій (Юрій) Мрочковський: портрет на тлі епохи.

Здійснено дослідження життя і діяльності священника Георгія (Юрія) Мрочковського, який став фундатором навчальних закладів на Київщині, які функціонують і до сьогодні. Доведено, що ця постать представляє інтерес як у сфері української біографістики, так і в загальній історії України та краєзнавства, оскільки його діяльність мала подвижницький характер і заклала підвалини розвитку національного шкільництва. Дана коротка характеристика родоводу Мрочковських, покоління якого виявили себе у педагогічній, економічній, військовій, лісогосподарській та інших сферах.

Ключові слова: Георгій (Юрій) Мрочковський, педагогічна діяльність, шкільна справа, пастирська діяльність, епоха.

Stydinskyi V. George (Yurij) Mrochkovski: portrait on a background an epoch.

Research of life and activity of priest George Mrochkovski, that founded educational establishments in the Kievan region, that function and today. It is well-proven that his activity had selfless character and laid the foundations of development of national pedagogical activity, that is why he is of interest for Ukrainian biographistica, general history of Ukraine and study of a particular region. This short description of genealogy of Mrochkovski, the generations of that educed itself in pedagogical, economic, military and other spheres.

Keywords: George Mrochkovski, pedagogical activity, pastor activity, school business, epoch.

Студинский В. А. Георгий (Юрий) Мрочковский : портрет на фоне эпохи.

Осуществлено исследование жизни и деятельности священника Георгия (Юрия) Мрочковского, основателя ряда учебных заведений на Киевщине, функционирующих до ныне. Доказано, что эта фигура представляет интерес как в сфере украинской биографистики, так и в общей истории Украины и краеведения, поскольку его деятельность имела подвижнический характер и заложила фундамент развития национального школьного дела. Дана краткая характеристика рода Мрочковских, поколения которых проявили себя в педагогической, экономической, военной, лесохозяйственной и других сферах.

Ключевые слова: Георгий (Юрий) Мрочковский, педагогическая деятельность, школьное дело, пастырская деятельность, эпоха.